

PRÁCE S ATLASEM

Celkem 30 bodů

Potřebné vybavení: Školní atlas světa (Kartografie Praha, a. s.), Česká republika: školní atlas pro základní školy a víceletá gymnázia (Kartografie Praha, a. s.), pravítko, kalkulačka, psací potřeby

1

4 body

Níže je uveden stručný popis přírodních poměrů a zemědělství v okolí dvou českých měst. **Ke každému textu přiřaď jedno město z nabídky**, která obsahuje rodná města některých tvůrců Zeměpisné olympiády.

Města: Hořice, Chotěboř, Žďár nad Sázavou, Žatec

- a) Město s průměrnými ročními teplotami 6 až 7 °C a srážkami 700 až 800 mm. Na metamorfovaných horninách s výskytem zlomů a hornin z doby křídy se vyvinuly hlinitopísčité a písčitohlinité půdy, zvláště kambizemě a zamokřené půdy. Převažuje pěstování pšenice, ječmene, žita, brambor a řepky, významný je chov prasat.

Město: Chotěboř

- b) Město s průměrnými ročními teplotami 7 až 8 °C a srážkami 600 až 700 mm. Na horninách z doby křídy a omezeně i neogénu se vyvinuly hlinité půdy, zvláště hnědozemě a kambizemě. Převažuje pěstování pšenice, ječmene, píce, v menší míře i řepky, ovoce a řepy cukrovky.

Město: Hořice

Hodnocení: po 2 b. za každé správně přiřazené město

Řešení: viz text

2

5 bodů

Skautský oddíl plánuje vypravit se na kánoích na některou českou řeku. Pro její výběr vedoucí oddílu zvolili následující kritéria, týkající se kvality vody a okolí řeky:

- i) **Průměrný roční průtok** dané řeky v místě jejího ústí do jiné řeky či při výtoku z území Česka musí být mezi 25,0 a 50,0 m³/s.
- ii) Tok musí být z hlediska **organického znečištění** pouze mírně znečištěný či neznečištěný alespoň na jednom nepřerušeném, nejméně 20 kilometrů dlouhém úseku.
- iii) Řeka musí svými mírně znečištěnými či neznečištěnými úseky (bez ohledu na jejich délku) přímo protékat či být ve vzdálenosti do 5 km vzdušnou čarou od nejméně **dvou velkoplošných chráněných území přírody** (CHKO či NP).
- iv) Alespoň jedno z těchto chráněných území musí zasahovat do **teplé podnebné oblasti**.

a) Uveď název řeky, která splňuje všechna uvedená kritéria:

1 bod

Řeka:

Ohře

Hodnocení: 1 b. za správnou odpověď; pokud je uvedeno více řek tak 0 b.

Řešení: viz text

b) Uveď názvy vodních nádrží, které se na řece nacházejí:

1 bod

Vodní nádrže:

Skalka, Nechanice

Hodnocení: 0,5 b. za každou nádrž. Za každou navíc (chybně) uvedenou nádrž odečíst 0,5 b. Celkem ale nesmí být odečten více než 1 b.

Řešení: viz text

c) Uveď názvy velkoplošných chráněných území přírody, která splňují zároveň podmínku iii) a iv)

1 bod

Chráněná území:

CHKO České středohoří

Hodnocení: 1 b. za správnou odpověď; pokud je uvedeno více chráněných území přírody tak 0 b.

Řešení: viz text

d) V nabídce zakroužkuj správnou informaci tak, aby platila pro všechna velkoplošná chráněná území, které jsi uvedl(a) v úkolu 2c).

2 body

Geologický podklad území tvoří převážně horniny:

mladší než druhohorní – starší než druhohorní – vzniklé po alpínském vrásnění –
– starší než 355 miliónů let – metamorfované horniny

Hodnocení: 2 b. za správnou odpověď; pokud je uvedeno více možností z nabídky, tak 0 b.

Řešení: viz text

3

10 points

Red Hat, an American open-source software giant, would like to open four new R&D (Research and Development) offices in four different African countries. The company needs to **select four countries that fulfil most of the five following criteria:**

- a) The total population of the country should be greater than 15 million inhabitants.
- b) The population density should be higher than 25 inhabitants per square kilometre.
- c) The literacy rate (the percentage of those older than 15 years who can read and write) should be higher than 50 %.
- d) The average (mean) length of life should be above 50 years.
- e) English should be one of the country's official languages – the country should be a former British colony, dominion, protectorate or mandate.

Of the following list of ten African countries, **underline four that meet most of the company's criteria:**

Ethiopia – Ghana – Kenya – Namibia – Nigeria
Senegal – South Africa – Tunisia – Zambia – Zimbabwe

Hodnocení: 2,5 b. za každý správně zatržený stát; pokud jsou zatrženy více než čtyři státy, odečíst za každý navíc zatržený stát 4 b., ale počet bodů za tento úkol nesmí klesnout pod 0

Řešení: viz text

4

11 bodů

Propagandistická mašinérie režimu portugalského diktátora Salazara vytvořila ve 30. letech 20. století velkolepý plakát „**Portugal não é um país pequeno!**“ („Portugalsko není malá země!“). Na světlejším podkladě mapy Evropy znázorňoval tento plakát tmavou barvou obrysy jednotlivých součástí tehdejšího portugalského impéria (na plakátu byly různě pootočený od správné severní orientace). Níže je upravený výřez z tohoto plakátu.

Obrázek: Výřez z plakátu „Portugal não é um país pequeno!“

Poznámka pro hodnotitele:

V zadání testu je mapa větší, aby bylo možné lépe měřit vzdálenosti při řešení úlohy 4e.

Zdroj: upraveno podle A. H. de Oliveira Marques, J. J. Alves Dias (2003): *Atlas Histórico de Portugal e do Ultramar Português*. Universidade Nova de Lisboa, 656 s.

- a) Uveď názvy čtyř největších zámořských součástí tehdejšího portugalského impéria, označených v mapě čísly 1–4. Použij současné názvy těchto států.

3 body

- 1 – Angola (0,5 b.)
2 – Mosambik (0,5 b.)
3 – Guinea-Bissau (1 b.)
4 – Východní Timor (1 b.)

Hodnocení: bodová dotace viz text
Řešení: viz text

Nápověda: Všechny státy se nachází na nebo poblíž 10° severní či jižní zeměpisné šířky.

- b) Jaká byla celková rozloha těchto čtyř největších součástí tehdejšího portugalského impéria včetně Portugalska samotného? Po osamostatnění sice mohlo dojít k drobným změnám hranic, ale ty zanedbejme.

2 body

Rozloha: 2 180 000–2 220 000 km²

Hodnocení: 2 b. za jakýkoli výsledek mezi 2 180 000 a 2 220 000 NEBO 0,5 b. za jakýkoli výsledek mezi 2 100 000 a 2 300 000

Řešení: viz text

- c) Kolik procent celkové rozlohy evropského kontinentu by zaujímala tato čtyři tehdy největší portugalská území včetně Portugalska samotného?

2 body

Podíl: 20–23 %

Hodnocení: 2 b. za jakýkoli výsledek mezi 20 a 23 % NEBO 0,5 b. za jakýkoli výsledek mezi 19 a 24 %

Řešení: viz text

- d) Ve 2. polovině 20. století se portugalské impérium rozpadlo a většina území zobrazených na plakátu se osamostatnila. Čtyři malá území se ale stala součástí dvou velkých asijských států. Na plakátu jsou sice tato území neoznačená a obtížně rozeznatelná, ale najdeš je ve Školním atlase světa v mapách, jež ukazují politický vývoj Asie.

2 body

Do tabulky níže napiš názvy těchto území a státy, jejichž součástí se staly:

Názvy území	Stát, jehož součástí se území stalo
<u>Damao, Diu a Goa</u>	<u>Indie</u>
<u>Macao</u>	<u>Čína</u>

Hodnocení: po 0,5 b. za každou správně vyplněnou buňku tabulky; na pořadí řádků nezáleží

Řešení: viz tabulka

e) Portugalští propagandisté záměrně nepracovali přesně. Pro zakreslení obrysů svých zámořských území v mapě na plakátu použili mapu jiného měřítka než pro podkladovou mapu Evropy.

2 body

Jaké bylo přibližně měřítko podkladové mapy Evropy na originálním (nezmenšeném) plakátě, jestliže bylo původní měřítko mapy světa, ze které pochází obrysy zámořských území, 1 : 5 000 000? Zakroužkuj správnou variantu přibližného měřítka podkladové mapy Evropy z nabídky i) až iv):

i) 1 : 3 000 000

ii) 1 : 4 000 000

☒ iii) 1 : 6 000 000

iv) 1 : 8 000 000

Nápověda: Pro potřeby Zeměpisné olympiády jsme samozřejmě původní rozměrný plakát zmenšili tak, aby se vešel na stránku A4. Zkus změřit některé vzdálenosti v Evropě a v zámořských územích ve výřezu z plakátu a srovnej je se vzdálenostmi v atlase.

Hodnocení: za správně zakroužkovanou variantu 2 b.

Řešení: viz text

Postup řešení (pouze pro hodnotitele):

1. Proměříme několik vzdáleností v podkladové mapě Evropy na plakátu (tj. na obrázku) a porovnáme je s odpovídajícími vzdálenostmi v atlase; poměrem s měřítkem mapy v atlase zjistíme měřítko podkladové mapy Evropy na plakátu.

2. Proměříme několik vzdáleností v rámci afrických zámořských území na plakátu, a porovnáme je s odpovídajícími vzdálenostmi v atlase; poměrem s měřítkem mapy v atlase zjistíme měřítko mapy zámořských území na plakátu.

3. Výsledná měřítko se liší v poměru 1 : X. Tento poměr 1 : X dáme do poměru s 1 : 5 000 000. Výsledkem bude měřítko podkladové mapy Evropy na plakátu.

PÍSEMNÝ TEST GEOGRAFICKÝCH ZNALOSTÍ

Celkem 40 bodů

Potřebné vybavení: psací potřeby

5

7,5 bodu

Lidstvo ovlivňuje atmosféru Země řadou svých činností. Do tabulky níže sestav přehled vybraných způsobů, kterými člověk do atmosféry zasahoval či zasahuje. **Ze sady pojmů v rámečku sestav do každého řádku následující logické pětice:**

- a) příčinu problému;
- b) problém (zásah člověka do atmosféry);
- c) příklad následku problému;
- d) typické území, kde se tento následek projevuje;
- e) možné řešení problému.

Pojmy jsou očíslovány – **do tabulky vyplňuj pouze odpovídající čísla.**

1 – Antarktida a Austrálie, 2 – fotochemický smog, 3 – odumírání lesů, 4 – odsíření tepelných elektráren, 5 – poškození plic přízemním ozónem, 6 – rakovina kůže a poškození zraku, 7 – severní Čechy, 8 – kyselé deště, 9 – automobilová doprava, 10 – posílení prostředků hromadné dopravy, 11 – vypouštění freonů, 12 – změny technologií v ledničkách a sprejích, 13 – spalování nekvalitního hnědého uhlí, 14 – velká města a jejich okolí, 15 – poškozování ozónové vrstvy

Příčina problému	Problém	Příklad následku	Území projevu	Možné řešení
<u>13</u>	<u>8</u>	<u>3</u>	<u>7</u>	<u>4</u>
<u>11</u>	<u>15</u>	<u>6</u>	<u>1</u>	<u>12</u>
<u>9</u>	<u>2</u>	<u>5</u>	<u>14</u>	<u>10</u>

Hodnocení: za každé správně vyplněné pole 0,5 b., na pořadí řádků nezáleží. Hodnocení se odvíjí od sloupce „Problém“, následně se podle něj posuzuje, zda soutěžící uvedl jeho správnou příčinu, následek, projev a možné řešení.

Řešení: viz tabulka

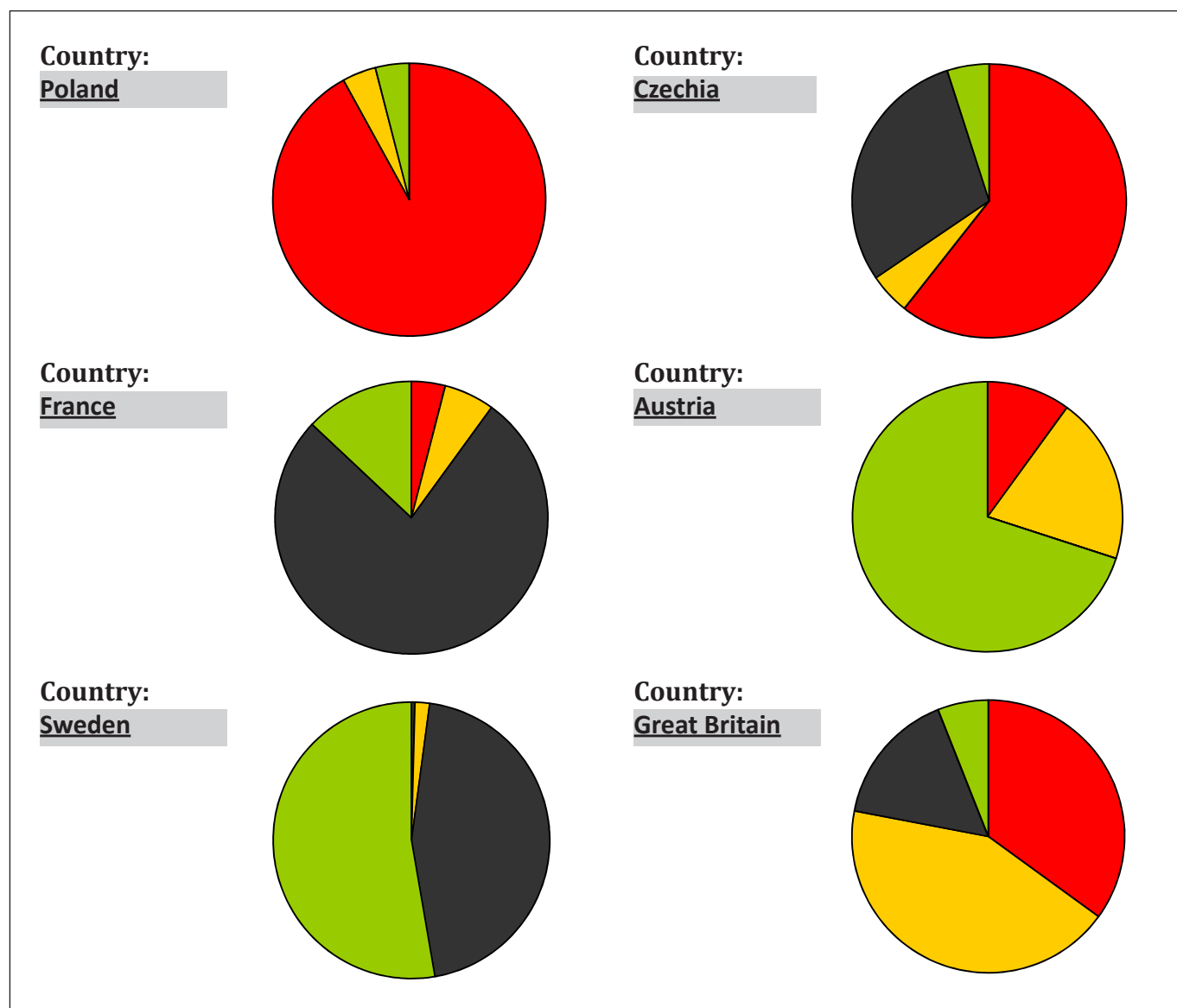
6

6 points

The charts below show the **energy mixes** (structures of production of electricity) of six European countries – **Austria, Czechia, France, Great Britain, Poland** and **Sweden** – in 2007. The production of electricity is classified by resource:

- coals of all types
- nuclear energy
- oil and natural gas
- all renewable resources (including large hydroelectric power stations)

Match each country to a chart by **writing down the name of the corresponding country on each chart** (e.g., Country: Czechia).

Source: Eurostat

Hodnocení: po 1 b. za každý správně přiřazený stát
Řešení: viz diagramy

7

6,5 points

There are twelve statements below. Some of them are correct, and some are false. **Circle the false statements.**

- a) The California and Peru currents are both cold ocean currents, not warm ones.
- ☐ b) "Tornado" is a term used for tropical cyclones in the Atlantic Ocean.
- c) In dry regions, over-farming and over-grazing by livestock usually lead to soil erosion and desertification.
- d) The highest peak in Romania exceeds 2 000 metres above sea level.
- e) Salinity is lower in the Baltic Sea than in the Mediterranean Sea.
- ☐ f) Forest area as a percentage of total land area is higher in France than in Austria.
- g) In general, biodiversity decreases from the equator to the poles.
- ☐ h) Lake Balaton in Hungary is a closed lake with no outflow, and as a result it is a salt (saline) lake.
- i) Both San Francisco and Seoul lie north of the Tropic of Cancer (the Northern Tropic).
- j) Due to human activities, metropolitan areas are usually warmer than the surrounding countryside – an effect known as an "urban heat island".
- k) An endemic species is a species that is unique to a defined geographic location (an island, mountain range, etc.) and that cannot be found anywhere else.
- ☐ l) A hypocentre is a point on the Earth's surface directly above the epicentre of an earthquake.
- m) Russia has positive migration balance in long-term perspective.

Hodnocení: za každé správně zakroužkované a nezakroužkované tvrzení 0,5 b.

Řešení: viz text

8

5,5 bodu

4 body

a) Výsledky voleb v různých územích (obcích, městských částech) se liší a do značné míry odráží složení tamní společnosti. Lidé s různým vzděláním a společenským a ekonomickým postavením mívají totiž odlišné životní hodnoty a názory.

Níže jsou uvedeny *charakteristiky čtyř území v Česku (A–D) a tabulka 1*. Tabulka ukazuje odhad procent voličských hlasů, které by v územích A–D mohly získat jednotlivé politické strany, pokud by se konaly volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR počátkem roku 2014. Pro srovnání je uveden též souhrnný odhad za celé Česko.

Ke každému řádku tabulky přiřaď jedno území, kterému odpovídá daný odhad volebního výsledku – **do prvního sloupce tabulky zapiš vždy jedno písmeno označující území z nabídky A–D**.

Tabulka 1: Odhady výsledků voleb

Území	ČSSD	ANO 2011	KSČM	TOP 09	ODS	Úsvit T. Okamury	KDU-ČSL	Strana zelených	Ostatní
Česko celkem	21	19	15	12	8	7	7	3	9
D	11	19	5	23	7	7	3	16	9
B	19	19	6	11	5	7	23	1	9
A	11	19	4	23	19	7	2	6	9
C	31	19	23	6	3	7	1	1	9

Zdroj: J. Kabrda

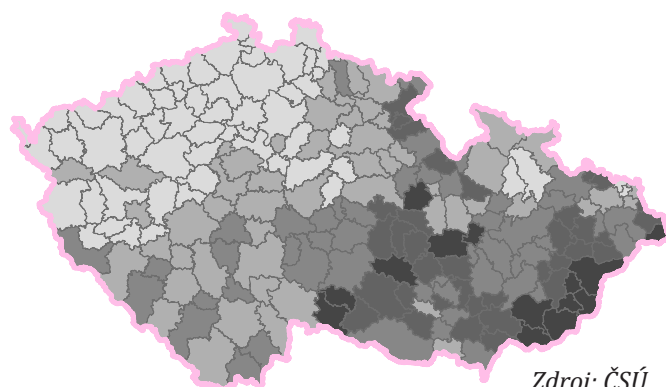
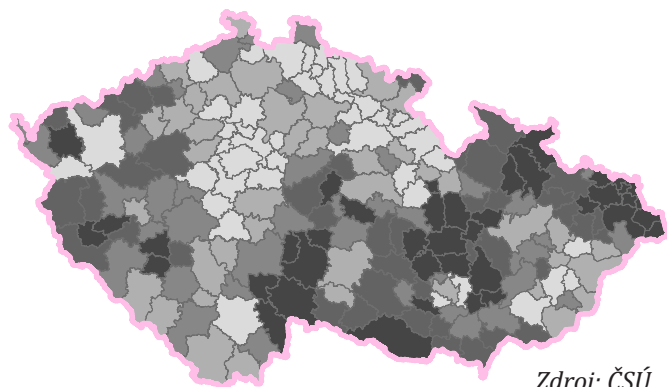
- A. Obec s přibližně tisíci obyvateli v zázemí Prahy. Více než polovina obyvatel se sem přistěhovala po roce 1990. Většina rodin má nadprůměrný příjem a vlastní rodinný dům s bazénem a jeden či dva automobily. Většina obyvatel dojíždí za prací do Prahy kde je zaměstnána ve službách (banky, poradenské společnosti apod.).
- B. Obec s přibližně pěti sty obyvateli v okrese Hodonín. Je obydlena převážně staršími lidmi a rodinami s dětmi. Podíl věřících přesahuje 90 %. Většina obyvatel je zaměstnána v zemědělství.
- C. Panelové sídliště v okrese Most. Je obydleno převážně staršími lidmi, většina obyvatel má pouze základní vzdělání. Lidé v produktivním věku jsou buď nezaměstnaní nebo pracují v dělnických profesích a ve službách (maloobchod, úklid apod.).
- D. Čtvrť v Praze v blízkosti městského centra. Je obydlena převážně mladými lidmi, studenty vysokých škol či lidmi s vysokoškolským vzděláním, umělci, občanskými aktivisty a zaměstnanci neziskových organizací.

Hodnocení: po 1 b. za každé správně přiřazené území; uznat v případě záměny A a D, ale udělit pouze 1 b. za celou takto zaměněnou dvojici

Řešení: viz tabulka

b) Kartogramy znázorňují procentuální podíl platných hlasů, které získaly vybrané politické strany v jednotlivých obvodech ORP Česka při posledních volbách do Poslanecké sněmovny ČR v roce 2013. Výsledky kterých politických stran, jež se dostaly do Poslanecké sněmovny, kartogramy znázorňují? **Napiš název (či zkratku) politické strany ke kartogramu.**

1,5 bodu

Politická strana 1: **ČSSD**

Politická strana 2: **KDU-ČSL**

Hodnocení: 1 bod za: Česká strana sociálně demokratická / ČSSD / sociální demokracie apod., 0,5 bodu, pokud je uvedeno Komunistická strana Čech a Moravy / KSČM / komunisti / komunistická strana
0,5 bodu za: Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová / KDU-ČSL / KDU / křesťanská strana / lidová strana / lidovci
Řešení: viz text

9

2,5 bodu

a) Zakroužkujte **nepravdivé** informace o zvláště chráněných územích v Česku:

1 bod

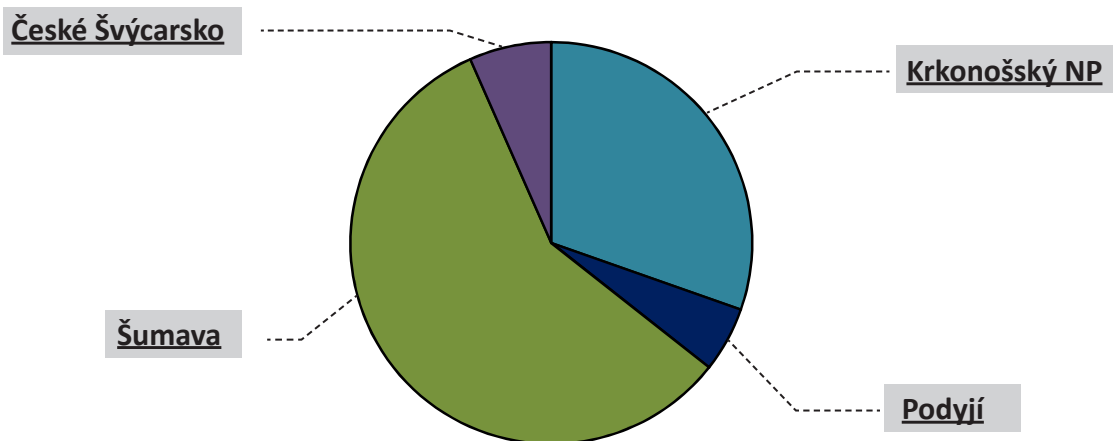
- i) Jako zvláště chráněné území může být vyhlášeno i území ovlivněné lidskou činností (např. vytěžený lom).
- ii) S výjimkou Krkonošského národního parku byly všechny ostatní národní parky na území Česka vyhlášeny až po roce 1989.
- iii) Na území kraje Vysočina se nenachází žádný národní park.
- ☒ iv) Na celém území chráněných krajinných oblastí je vyloučena jakákoliv výstavba.
- v) Zrušit ochranu památného stromu může orgán ochrany přírody například z důvodu zájmu veřejného zdraví nebo veřejné bezpečnosti.

Hodnocení: za správnou odpověď 1 bod

Řešení: viz text

b) Kruhový diagram znázorňuje plochu, kterou zauímají jednotlivé národní parky Česka. Urči, který segment diagramu náleží kterému národnímu parku – dopiš k příslušným segmentům názvy národních parků.

1,5 bodu

Hodnocení: za správně popsany NP Krkonoše a Šumava po 0,5 bodu, za správně popsané Podyjí a České Švýcarsko dohromady 0,5 bodu i v případě jejich vzájemné záměny.

Řešení: viz popis diagramu

10

2 body

V tabulce jsou uvedeny některé charakteristiky těchto pouští a polopouští:

Atacama – Gobi – Libyjská poušť – Mohavská poušť

Přiřaď název pouště k příslušným údajům.

Poušť	Rozloha (tis. km ²)	Průměrná lednová teplota (°C)	Průměrná červencová teplota (°C)
<u>Libyjská</u>	1 600	10 až 15	29 až 36
<u>Gobi</u>	1 300	-20 až -15	20 až 25
<u>Atacama</u>	90	20 až 22	14 až 17
<u>Mohavská</u>	39	-2 až 0	20 až 22

Hodnocení: za každý správně přiřazený název pouště 0,5 bodu

Řešení: viz tabulka

MULTIMEDIÁLNÍ TEST

Potřebné vybavení: psací potřeby

11

10 bodů

Zakroužkuj správné odpovědi

Pokud se spleteš, odpověď škrtni a napiš správné písmeno na konec řádku.

1	A	B	C	D
2	A	B	C	D
3	A	B	C	D
4	A	B	C	D
5	A	B	C	D
6	A	B	C	D
7	A	B	C	D
8	A	B	C	D
9	A	B	C	D
10	A	B	C	D
11	A	B	C	D
12	A	B	C	D
13	A	B	C	D
14	A	B	C	D
15	A	B	C	D

Hodnocení: za každou správnou odpověď otázek 1–10 0,5 bodu, otázek 11–15 1 bod;
pokud je u některé otázky zakroužkováno více možností, tak se za danou otázku počítá 0 bodů
Řešení: viz tabulka